

Karą keliuose gali įveikti... laiminga vaikystė (4)

2007 m. kovo 26 d.

Kuo bus daugiau kamščių gatvėse ir kuo geresnius tėvus vaikystėje turės žmonės, tuo greičiau visi Lietuvoje ims važinėti laikantis eismo taisyklių ir gerbiant kitus vairuotojus.

"Šiandien tu nepraleidai kito automobilio - rytoj jo vairuotojas nepraleis tavęs. Tą žmonės jau ima suprasti, dabartinė padėtis gatvėse priverčia juos tą suvokti", - sako Klaipėdos psichikos sveikatos centro vyriausiasis gydytojas Aleksandras Slatvickis, neužmiršdamas akcentuoti, jog elgesys prie vairo - vidinės kultūros, įgyjamos šeimoje, atspindys.

"Negaliu sakyti, kad visas dabartinis jaunimas yra blogas", - sako A. Slatvickis

Kultūros stoką šiandienos gatvėse diagnozuoja ir profesionalaus vairavimo įgūdžius perduodantys instruktoriai.

"Kodėl manevruodami, darydami posūkius, neberodome signalų, kodėl vienam uždelsus kelias sekundes prie šviesoforo kitas puola signalizuoti, nors tą draudžia eismo taisyklės? Manau, tai yra vidinės kultūros stokos išraiška", - teigia Virginijus Peleckis, įvairių spec. tarnybų pareigūnus ekstremalaus vairavimo mokantis Klaipėdos policijos mokyklos dėstytojas.

Pirmosios pamokos - šeimoje

Ar ne per vėlu suaugusiems žmonėms įvairiomis saugaus eismo akcijomis įrodinėti, kad elgtis kelyje kultūringai ir atsargiai yra būtina?

"Vaizdo klipas, rodantis, kaip sudūžta į kliūtį atsitrenkęs automobilis, net man, ne vienerius metus vairuojančiam žmogui, yra paveikus.

Tačiau iš tiesų viskas prasideda nuo šeimos. Tai yra pamatų pamatas. Jeigu ten santykiai geri, ir žmogus užaugs normalus. Mažas vaikas mato, kaip jo tėvas elgiasi su jo motina ar kitais žmonėmis, užaugęs jis taip pat elgsis ir kelyje. Koks esi gyvenime, toks ir prie vairo", - pažeidimų prigimtį aiškina A. Slatvickis.

Pasak jo, parodyti posūkį yra tas pats, kas kitam, net nepažįstamam, žmogui pasakyti "Labas".

"Tai ir yra asmenybės kultūra. Jei tu nesisveikini su žmonėmis, nesuvoksi, kad posūkio nerodymas yra blogai. Galų gale tai - ne tik nepagarba kitiems. Juk nerodydamas posūkio tu ir pats gali pakliūti į avarinę situaciją", - įsitikinęs psichiatras.

Jam pritaria ir V. Peleckis: "Vairavimas turi būti sąmoninga veikla, be perstojo verčianti galvoti apie kitus. Tai - gero vairuotojo požymis."

Be intelekto - kaip be stabdžių

"Avarių statistika byloja, kad jose dažniausiai nukenčia 15-24 metų amžiaus žmonės. Tą lemia nepakankamas situacijos vertinimas, pernelyg didelis pasitikėjimas savo jėgomis ir elementarių žinių apie automobilį bei fizikos dėsnius neturėjimas", - jaunų vairuotojų nutrūktgalviškumo priežastį nurodo V. Peleckis.

Tačiau dažnai tą lemia ne tik žinių stoka, bet kitas, panašus, daug pavojingesnis vairuojančios visuomenės bruožas - žemas intelektas.

"Nesugebėjimas numatyti savo veiksmų pasekmių yra žemo intelekto požymis. Juk protingas žmogus visada pagalvoja, kas bus, jei...

Karą keliuose gali įveikti...
laiminga vaikystė

Vis dėlto, kad ir koks bukas ar žemo intelekto žmogus būtų, jį galima paveikti. Pavyzdžiui, tuose pačiuose vairavimo kursuose reikėtų skirti daugiau dėmesio vairavimo kultūrai ir aiškinti, kad nuo vairuotojo veiksmų priklauso ir jo paties, ir jo artimųjų likimas", - vieną kelių mažinant neatsakingumą gatvėse siūlo A. Slatvickis.

Prognozės - skirtingos

O gal vis dėlto agresiją prie vairo gimdo ir dabartinės gyvenimo sąlygos? Gal įžūlus nardymas eismo juostomis, važiavimas degant raudonam šviesoforo signalui, automobilio pasistatymas prie prekybos centro aikštelėje užimant iškart dvi vietas arba vietą, skirtą neįgaliajam, yra kovos už būvį kapitalizmo sąlygomis požymis?

"Greičiau tai yra sovietinės sistemos palikimas. Suveikė švytuoklės principas - tada viskas buvo griežtai suvaržyta, o dabar manoma, kad viskas galima: "Demokratija, važiuoju, kaip noriu, ir ką tu man padarysi?" - aiškina psichikos sveikatos specialistas.

Tačiau, pasak A. Slatvickio, vilčių yra - esą švytuoklė turėtų rasti vidurį.

"Paradoksas, bet prie to prisideda ir vis sudėtingesnės eismo sąlygos. Štai važinėju po Vilnių, ir netikiu - kamščiuose dauguma elgiasi kaip reikia, praleidžia vienas kitą. Žmonės pagaliau ima suvokti, kad kaip tu elgiesi su kitu, taip ir jis elgiasi su tavimi. Šiandien praleidai automobilį tu, rytoj jis tave praleis", - teigia psichiatras.

Tiesa, V. Peleckis nėra toks optimistas.

"Didėjant automobilių skaičiui, eismas mieste tampa vis sudėtingesnis. Ateityje įtampa tarp vairuotojų tik didės - tą rodo ir nemažėjantis avarių skaičius", - mano jis.

Tomas GUKAUSKAS